	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 10 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ “ЗДРАВНИ ГРИЖИ”

ОДОБРЯВАМ:

ДЕКАН:

(доц. д-р Ал. Вълков, д.м.)

ВЛИЗА В СИЛА

ОТ УЧЕБНАТА 2017/2018 г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„СЕСТРИНСКИ ГРИЖИ ЗА ВЪЗРАСТНИ“

ЗА РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ В СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“
 ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН

“БАКАЛАВЪР”

ПЛЕВЕН
 2017

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 2 от 10 стр.

По единни държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен – задължителна

Учебен семестър: пети семестър

Хорариум: общо часа - 60: 20 ч. лекции и 40 ч. учебно-практически занятия

Кредити: 3,50

Преподаватели:

1. Доц. Евгения Кунчева Димитрова, д.м. , сл.тел. 064/ 884 296
2. ас. Анелия Чифлигарска - магистър по «Управление на здравните грижи»

ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обучението по “Сестрински грижи за възрастни” има за цел да запознае студентите от специалност „Медицинска сестра” с:

1. Спецификата в здравеопазването за възрастни и стари хора.
2. Да ги обучи в различните видове сестрински дейности, необходими при работа с възрастни и стари хора в болнична среда.
3. Да ги запознае със специфичните задължения при обгрижването на възрастни хора със заболявания на различни органи и системи.
4. Да формира у тях правилен подход при комуникация, планиране и разрешаване на етични и социални проблеми на възрастни и стари хора.

В края на обучението студентите трябва да са усвоили система от професионални знания, умения и навици за прилагане на сестрински грижи за възрастни и стари хора, за да могат:

1. Да полагат грижи за контрол и лечение на хронично болни възрастни и стари хора.
2. Да полагат грижи за профилактика на възрастни и стари хора съобразно индивидуалните особености и множественост на патологията.
3. Да са запознати с особеностите при протичане на заболяванията на различни органи и системи при възрастни и стари хора.
4. Да мотивират и изграждат на практика оптимален модел на общуване с възрастни болни, съобразено с физиологичните и патологични промени в организма на индивида.

ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
-

	<p style="text-align: center;">ФОРМУЛЯР</p>	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	<p style="text-align: center;">УЧЕБНА ПРОГРАМА</p>	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 10 стр.

- Учебно-практически занятия;
- Семинари;
- Самостоятелна работа на студентите – аудиторна и извънаудиторна;

МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение;
- практически дейности;
- дискусии;
- беседи;
- наблюдение;
- демонстрации;
- работа в малки групи;
- решаване на проблемни задачи;
- ролеви игри;

КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ЗНАНИЯТА

- текущ контрол – индивидуален, групов, фронтален и др.
- заключителен контрол – изпит в края на пети семестър.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО РАЗДЕЛИ И ТЕМИ

ПЕТИ СЕМЕСТЪР

№	ТЕМИ	Общо часове	Теория	УПЗ
1.	Основни биологични промени при стареенето. Здравеопазване за възрастни и стари хора.	4	2	2
2.	Психични промени, характерни за старостта. Специфика в процеса на комуникация на медицинската сестра с възрастни хора.	6	2	4
3.	Особености при протичане на заболяванията на сърдечно-съдовата система при възрастни хора. Сестрински грижи и профилактика на усложненията.	6	2	4
4.	Специални сестрински грижи, съобразно особеностите при протичане на заболяванията на дихателната система	6	2	4

	<p style="text-align: center;">ФОРМУЛЯР</p>	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	<p style="text-align: center;">УЧЕБНА ПРОГРАМА</p>	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 10 стр.

	при възрастни хора.			
5.	Особености при протичане на заболяванията на храносмилателната система и жлъчните пътища при възрастни хора. Специални сестрински грижи.	6	2	4
6.	Особености при протичане на заболяванията и специални сестрински грижи при ВСХ със заболявания на отделителната система.	6	2	4
7.	Особености в протичане на заболяванията на опорно-двигателния апарат при възрастни хора и специални сестрински грижи за тях.	6	2	4
8.	Особености при протичане на заболяванията на нервната система и психичната дейност при възрастни хора. Специални сестрински грижи при възрастни и стари хора с такива заболявания.	6	2	4
9.	Профилактика при възрастни и стари хора.	3	1	2
10.	Хирургични проблеми в гериатрията. Специални сестрински грижи за възрастни пациенти с хирургични заболявания.	5	2	3
11.	Етични и социални проблеми при възрастните хора.	4	1	3
12.	Семинар	2	-	2
	Общ брой часове	60	20	40

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

1. Основни биологични промени при стареенето. Здравеопазване за възрастни и стари хора. Физиологични промени на организма, свързани със старостта – намаляване функционалните възможности на кожата, анализаторите, опорно-двигателния апарат, намалена подвижност на нервните процеси и паметта, увеличен риск от травми, сексуални проблеми.

(2 ч. лекция)

2. Основни биологични промени при стареенето. Здравеопазване за възрастни и стари хора. В края на УПЗ студентите да изкажат основните биологични промени на организма свързани със стареенето; чрез организирано наблюдение в Дом за възрастни и стари хора, да се запознаят с организацията на здравната помощ за възрастни и стари хора в Р България и мястото на медицинската сестра в дейността на мултидисциплинарния екип, осигуряващ грижите за тези хора.

(2ч. УПЗ)

3. Психични промени, характерни за старостта. Специфика в процеса на комуникация на медицинската сестра с възрастни хора. Промени в интелектуалната, моралната и емоционалната сфера на характера. Проблеми със съня, контролът над собствените реакции, тревожността и интелектуалните качества на старите хора.

(2 ч. лекция)

4. Психични промени, характерни за старостта. Специфика в процеса на комуникация на медицинската сестра с възрастни хора. В края на УПЗ студентите да изкажат основните психични промени, характерни за старостта; да предлагат различни подходи за осъществяване на ефективна комуникация с възрастни и стари хора, съобразено с

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 10 стр.

биологичните и психичните особености на тази възрастова група; да изкажат значението на ефективното общуване върху лечебно-възстановителния процес.

(4ч. УПЗ)

5. Особености при протичане на заболяванията на сърдечно-съдовата система при възрастни хора. Сестрински грижи и профилактика на усложненията. Основни симптоми и синдроми при пациенти със заболявания на ССС; профилактика на усложненията – роля и място на медицинската сестра.

(2ч. лекция)

6. Особености при протичане на заболяванията на сърдечно-съдовата система при възрастни хора. Сестрински грижи и профилактика на усложненията. В края на УПЗ студентите да изкажат основните симптоми и синдроми при ВСХ със заболявания на ССС; да отдиференцират специфичните особености в протичането на заболяванията на ССС при ВСХ и свързаните с тях сестрински грижи; да изкажат алгоритъм на поведение при възрастни пациенти с хипертонична криза, стенокарден пристъп и остър миокарден инфаркт; да изброяват профилактичните мероприятия, необходими за предотвратяване на усложненията.

(4ч. УПЗ)

7. Специални сестрински грижи, съобразно особеностите при протичане на заболяванията на дихателната система при възрастни и стари хора - основни симптоми и синдроми на заболяванията на дихателната система при ВСХ, профилактика на усложненията.

(2ч. лекция)

8. Специални сестрински грижи, съобразно особеностите при протичане на заболяванията на дихателната система при възрастни и стари хора. В края на УПЗ студентите да изкажат основните симптоми и синдроми на заболяванията на дихателната система при ВСХ; да изработват план за сестрински грижи при болни с остър бронхит, хронична обструктивна белодробна болест (ХОББ) и пневмония по зададени от преподавателя СУЗ; да познават задълбочено профилактичните мероприятия при туберкулоза на белия дроб.

(4ч. УПЗ)

9. Особености при протичане на заболяванията на храносмилателната система и жлъчните пътища при възрастни и стари хора. Специални сестрински грижи. Основни симптоми и синдроми при протичане на заболяванията на храносмилателната система и жлъчните пътища при ВСХ.

(2ч. лекция)

10. Особености при протичане на заболяванията на храносмилателната система и жлъчните пътища при възрастни и стари хора. В края на УПЗ студентите да изброяват основните симптоми и синдроми при заболяванията на храносмилателната система при ВСХ; да изработват план за сестрински грижи при възрастни пациенти с остър и хроничен гастрит, язвена болест на стомаха и дванадесетопръстника, хроничен панкреатит, хроничен холецистит и жлъчно-каменна болест.

(4ч. УПЗ)

11 . Особености при протичане на заболяванията и специални сестрински грижи при пациенти със заболявания на отделителната система - основни симптоми и синдроми на заболяванията на отделителната система при ВСХ. Специални сестрински грижи.

(2ч. лекция)

12. Особености при протичане на заболяванията и специални сестрински грижи при пациенти със заболявания на отделителната система. В края на УПЗ студентите да изброяват основните симптоми и синдроми при заболявания на отделителната система при ВСХ; да изработват план за сестрински грижи при възрастни пациенти с остра и

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 10 стр.

хронична бъбречна недостатъчност, инфекции на пикочните пътища, пиелонефрит, гломерулонефрит, диабетна нефропатия, бъбречно-каменна болест; да предлагат дейности на медицинската сестра за профилактика на усложненията.

(4ч. УПЗ)

13. Особенности в протичане на заболяванията на опорно-двигателния апарат при възрастни хора – специални сестрински грижи, рехабилитация при заболявания на опорно-двигателния апарат.

(2ч. лекция)

14. Особенности в протичане на заболяванията на опорно-двигателния апарат при възрастни хора и специални сестрински грижи за тях. В края на УПЗ студентите да изкажат функционалните и дегенеративните промени на опорно-двигателния апарат; да изработват план за сестрински грижи при ВСХ с остеоартрит, коксартроза, гонартроза, остеопороза; да отдиференцират ролята на медицинската сестра при рехабилитация и профилактика на заболяванията на опорно-двигателния апарат при ВСХ.

(4ч. УПЗ)

15. Особенности при протичане на заболяванията на нервната система и психичната дейност при възрастни хора. Специални сестрински грижи при възрастни и стари хора с такива заболявания. Особенности в терапевтичното поведение и обслужването при възрастни и стари хора с делириум, деменция, депресия.

(2ч. лекция)

16. Особенности при протичане на заболяванията на нервната система и психичната дейност при възрастни хора. Специални сестрински грижи при възрастни и стари хора с такива заболявания. В края на УПЗ студентите да изкажат специалните сестрински грижи за възрастни с нарушения на познавателните и интелектуални функции (делириум и деменция), свързани със старостта; да посочват участието на медицинската сестра в диагностичните мероприятия и профилактиката на усложненията; да предлагат подходи за справяне с депресията при възрастни хора и с намаляване риска от суицидни опити при тази категория пациенти.

(4ч. УПЗ)

17. Профилактика при възрастни и стари хора. Физическа активност и спорт, подходящи за възрастта. Профилактични мероприятия за рискови групи при ВСХ.

(1ч. лекция)

18. Профилактика при възрастни и стари хора. В края на УПЗ студентите да изброяват препоръчителни профилактични мероприятия за ВСХ, съответно на определената рискова група; да предлагат подходи за борба със затлъстяването, хипо- и адинамията при ВСХ.

(2ч. УПЗ)

19. Хирургични проблеми в гериатрията. Специални сестрински грижи за възрастни пациенти с хирургични заболявания. Коремна болка при възрастни и стари хора. Участие на медицинската сестра в изследванията и наблюдението на хирургично болни възрастни пациенти.

(2ч. лекция)

20. Хирургични проблеми в гериатрията. Специални сестрински грижи за възрастни пациенти с хирургични заболявания. В края на УПЗ студентите да описват симптоматичната характеристика на коремната болка при ВСХ; да посочват задълженията на медицинската сестра при възрастен пациент с коремна болка в

	<p style="text-align: center;">ФОРМУЛЯР</p>	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	<p style="text-align: center;">УЧЕБНА ПРОГРАМА</p>	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 10 стр.

доболничната и болничната помощ; да определят специалните предоперативни и следоперативни грижи при ВСХ.

(3ч. УПЗ)

21. Етични и социални проблеми при възрастните хора – основни етични принципи в работата на медицинската сестра с възрастни и стари хора; основни социални проблеми на хората от тази възрастова група и запознаване с различни стратегии за преодоляването им.

(1ч. лекция)

22. *Етични и социални проблеми при възрастните хора. В края на УПЗ студентите да изброяват етичните и социалните проблеми при ВСХ.; да определят мястото на медицинската сестра в организирането и осъществяването на социотерапевтична помощ за стари хора; да знаят задълженията на медицинската сестра при провеждане на домашен и социален патронаж.*

(3ч. УПЗ)

23. *Семинар. В края на семинарното занятие студентите трябва да изкажат поведенческите особености на възрастния пациент; да предлагат методи и средства за комуникация, подходящи за възрастовата група; да определят значението на ефективността във взаимоотношенията медицинска сестра – пациент в лечебно-оздравителния процес.*

(2ч. УПЗ)

МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Текущият контрол включва фронтален контрол чрез беседи, ситуационни задачи, ролеви игри и пр. по време на учебно-практическите и семинарни занятия. Заключителният контрол се провежда в края на пети семестър с полагане на изпит, който включва теоретична и практическа част – решаване на ситуационна задача.

СИСТЕМА ЗА НАТРУПВАНЕ НА КРЕДИТИ

Общият брой кредити за модула е определен от учебния план. Разпределението им за аудиторна заетост и извънаудиторна заетост на студентите става въз основа на спецификата на модула и според изискванията на Университетската система за набиране и трансфер на кредити.

МЯСТО НА МОДУЛА В ЦЯЛОСТНОТО ОБУЧЕНИЕ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА

Учебният модул е задължителен по учебен план на специалността „Медицинска сестра”. Изучава се през пети семестър.

Учебният модул дава необходимите за всяка медицинска сестра знания за същността на болничните и извънболничните сестрински грижи за възрастни хора; дава начални практически умения при осъществяването на тези грижи; спомага за изработването на

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 10 стр.

адекватно поведение при осъществяване на комплексни грижи за възрастни в домове за стари хора, което подготвя студентите за работата им в реална среда.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В края на обучението си по „Сестрински грижи за възрастни” студентите трябва:

1. Да са запознати с основните изисквания и правила при грижите за възрастен болен в съответствие с индивидуалните му нужди, неговото заболяване, стадий на развитие и особености в протичането му.
2. Да са запознати със спецификата на работа на медицинската сестра от болничната и извънболничната помощ при оказване на социотерапевтична помощ за възрастни и стари хора.
3. Да са запознати с ролята на медицинската сестра за извършване на промоция, превенция и профилактика при възрастни и стари хора.
4. Да изградят умения за адекватно общуване с възрастни болни и техните близки, да прилагат холестичен подход при обгрижването на своите пациенти.

КОНСПЕКТ

по „Сестрински грижи за възрастни”
за студентите от специалност “Медицинска сестра” – V-ти семестър

1. Основни биологични промени при стареенето.
2. Здравеопазване за възрастни и стари хора.
3. Психични промени, характерни за старостта. Промени в интелектуалната, моралната и емоционалната сфера на характера.
4. Психични промени, характерни за старостта. Проблеми със съня, контролът над собствените реакции, тревожността и интелектуалните качества на старите хора.
5. Специфика в процеса на комуникация на медицинската сестра с възрастни и стари хора.
6. Особенности при протичане на заболяванията на сърдечно-съдовата система при възрастни хора.
7. Основни симптоми и синдроми при възрастни пациенти със заболявания на сърдечно-съдовата система.
8. Сестрински грижи при възрастни пациенти с артериална хипертония.
9. Сестрински грижи при пациенти със стенокардия и остър инфаркт на миокарда.
10. Сестрински грижи и профилактика на усложненията при заболявания на сърдечно-съдовата система при възрастни хора.
11. Основни симптоми и синдроми на заболяванията на дихателната система при възрастни и стари хора.
12. Сестрински грижи при възрастни болни с остър бронхит.
13. Сестрински грижи при възрастни болни с хронична обструктивна белодробна болест.
14. Сестрински грижи при възрастни болни с пневмония.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 9 от 10 стр.

15. Роля на медицинската сестра в профилактиката на усложненията при заболявания на дихателната система при възрастни и стари хора.
16. Роля на медицинската сестра в профилактиката на туберкулозата на белия дроб.
17. Особенности при протичане на заболяванията на храносмилателната система при възрастни и стари хора.
18. Особенности при протичане на заболяванията на черния дроб и жлъчните пътища при възрастни и стари хора.
19. Основни симптоми и синдроми при протичане на заболяванията на храносмилателната система и жлъчните пътища при възрастни и стари хора.
20. Сестрински грижи при възрастни болни с остър и хроничен гастрит.
21. Сестрински грижи при възрастни болни с язвена болест на стомаха и дванадесетопръстника.
22. Сестрински грижи при възрастни болни с хроничен панкреатит.
23. Сестрински грижи при възрастни болни с хроничен холецистит.
24. Сестрински грижи при възрастни болни с жлъчно-каменна болест. Поведение при жлъчна колика.
25. Особенности при протичане на заболяванията при болни със заболявания на отделителната система – основни симптоми и синдроми на заболяванията на отделителната система при възрастни и стари хора.
26. Сестрински грижи при възрастни болни с остра и хронична бъбречна недостатъчност.
27. Сестрински грижи при възрастни болни с инфекции на пикочните пътища.
28. Сестрински грижи при възрастни болни с пиелонефрит, гломерулонефрит.
29. Сестрински грижи при възрастни болни с диабетна нефропатия.
30. Сестрински грижи при възрастни болни с бъбречно-каменна болест.
31. Особенности в протичане на заболяванията на опорно-двигателния апарат при възрастни и стари хора. Функционални и дегенеративни промени на опорно-двигателния апарат.
32. Сестрински грижи при възрастни и стари хора с остеоартрит и остеопороза. Профилактика на усложненията.
33. Сестрински грижи при възрастни и стари хора с коксартроза и гонартроза. Профилактика на усложненията.
34. Особенности при протичане на заболяванията на нервната система и психична дейност при възрастни и стари хора.
35. Сестрински грижи при възрастни и стари хора с делириум.
36. Сестрински грижи при възрастни и стари хора с деменция.
37. Сестрински грижи при възрастни и стари хора с депресия. Подходи за справяне с депресията и за намаляване риска от суицидни опити при тези болни.
38. Профилактика при възрастни и стари хора. Физическа активност и спорт, подходящи за възрастта.
39. Поведение на медицинската сестра при рискови групи възрастни и стари хора. Профилактика на затлъстяването, хипо- и адинамията.
40. Хирургични проблеми при възрастни и стари хора.
41. Поведение на медицинската сестра при възрастни и стари хора с коремна болка в доболнична и болнична обстановка.
42. Специфика в предоперативните и следоперативни грижи за възрастни и стари хора.
43. Задължения на медицинската сестра в социотерапевтичната помощ при възрастни и стари хора.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 10 от 10 стр.

44. Задачи на медицинската сестри при провеждане на домашен и социален патронаж за възрастни и стари хора.

СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА:

1. **Белоев, Й.** и съавтори, Грижи за болния и сестринска техника, София, МИ АРСО, 2000.
  2. **Георгиева, Д.,** Сестрински грижи при възрастни. Учебник за студенти от специалност „Медицинска сестра“. Русенски университет „Ангел Кънчев“, 2015г.
  3. **Григоров, Ф.,** Ръководство за гериатрия, Плевен, ИЦ МУ – Плевен, 2005.
  4. **Попилиев, И.,** Възрастните като пациенти : Интернистична гериатрия, Пловдив, МИ Райков, 2003.
  5. **Стойков, Д.** и съавтори, Справочник по здравни грижи, ИЦ - МУ – Плевен, 2012.
  6. **Страшимиров, Д.,** Патолофизиологични и клинични промени при стареене, ИЦ МУ- Плевен, 2008.
  7. **Хендерсон, В.** Основни принципи на сестринските грижи, Плевен, ИЦ ВМИ, 2003.
-